

แบบฟอร์มการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ของหน่วยงาน การพยาบาลพิเศษ 11/1

หัวข้อในการจัดการความรู้ (Knowledge Vision)

เรื่อง การดูแลป้องกันการเกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ (Phlebitis)

วัน/เดือน/ปี ที่จัดการความรู้ 14 ธันวาคม 2563

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. คุณสายรุ่ง ดีนก	ผู้จัดการความรู้ (KM Manager)
2. คุณรัชนก โฉมเล็ก	คุณอำนวย (Facilitator)
3. คุณอรุณี โศกกระชาย	คุณลิขิต (Note Taker)
4. คุณรุ่งฤดี ศรีลาศักดิ์ คุณกิจ	
5. คุณกุรสณีย์ ลอนิ คุณกิจ	
6. คุณชไมพร เกิดแก้ว คุณกิจ	
7. คุณภริตภรณ์ หาฝ่ายเหนือ คุณกิจ	
8. คุณมาริษา วันหวัง คุณกิจ	
9. คุณจริยาพร ภารัตน์ คุณกิจ	
10. คุณปาติดา พิศเพ็ง คุณกิจ	
11. คุณศศิณา เพ็ญคลังค์ คุณกิจ	
12. คุณปรีษาภรณ์ จอมธัญ คุณกิจ	
13. คุณกาญจนา ไม้แก้ว คุณกิจ	
14. คุณสำลี คุ้มจั่น คุณกิจ	
15. คุณมาลี โกจันทร์ คุณกิจ	
16. คุณพิมพ์พา เลี่ยมไต้ คุณกิจ	
17. คุณนารีรัตน์ มุลเจริญ คุณกิจ	
18. คุณนิตยา ทองเต็ม คุณกิจ	
19. คุณนารีรัตน์ กลิ่นหอม คุณกิจ	
20. คุณมนต์ธิดา จันทร์แก้ว คุณกิจ	
21. คุณสมหมาย ทองใบ คุณกิจ	
22. คุณสมจิตรร์ เย็นใจ คุณกิจ	
23. คุณพัชรี อัดคม คุณกิจ	

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากหน่วยงานการพยาบาลพิเศษ 11/1 รับผิดชอบให้การดูแลผู้ป่วยโรคทางด้านอายุรกรรมและผู้ป่วยที่เข้าข่าย PUI ผู้ป่วยทางด้านอายุรกรรมที่ admit เข้ามาในหอผู้ป่วยทุกรายหรือ 100 % ต้องได้รับการเปิดเส้นเลือดดำส่วนปลายเพื่อให้สารน้ำหรือบริหารยาชนิดฉีดเข้าทางหลอดเลือดดำรวมทั้งยาเคมีบำบัด ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ (Phlebitis) หากไม่มีวิธีการปฏิบัติในการดูแลที่ถูกต้อง หรือบุคลากรไม่ปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน อีกทั้งหน่วยงานยังมีบุคลากรใหม่ที่ขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติ จากการเก็บข้อมูลการเกิด Phlebitis ในเดือนสิงหาคม 2563 พบเกิดในระดับความรุนแรง 1-2 ที่ 3 ครั้ง (5.26 %) เดือนพฤศจิกายน 2563 พบเกิดในระดับความรุนแรง 1-2 ที่ 2 ครั้ง (3.38%)

ดังนั้นทางหน่วยงานจึงเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ภายในหน่วยงานเรื่อง การดูแลป้องกันการเกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ (Phlebitis) เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนให้กับผู้รับบริการ และเพื่อให้บุคลากรมีวิธีการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อป้องกันการเกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ (Phlebitis)
2. เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติตามวิธีการดูแลป้องกันการเกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ

(Phlebitis) เป็นแนวทางเดียวกัน

3. เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

1. อุบัติการณ์การเกิด Phlebitis grade 3-4 เป็น 0 ครั้ง
2. บุคลากรปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด 100 %

4. วิธีการ/รูปแบบการจัดการความรู้ *** (กรณาระบุ) ***

- Success Story Telling (SST) (กรณีเลือกข้อนี้ให้ใส่ข้อมูลตามตารางข้อ 5.1)
- The World Cafe (กรณีเลือกข้อนี้ให้ใส่ข้อมูลตามตารางข้อ 5.2)

5. กระบวนการจัดการความรู้ (Share & Learn)

5.1 Success Story Telling (SST)

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	เหตุการณ์ (Context)	เทคนิค/วิธีการ (Action)	ผลลัพธ์ที่ได้รับ (Result)

5.2 The World Cafe

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learn)	เทคนิค/วิธีการ (Action)
คุณสายรุ้ง คีนก	เล่าอุบัติการณ์ที่พบในการปฏิบัติงาน “จากข้อมูลการเก็บตัวชีวิตเรื่อง Phlebitis ของหน่วยงานพบการเกิดในระดับความรุนแรง 1-2 ในเดือนสิงหาคม 2563 จำนวน 3 ครั้ง ในเดือนพฤศจิกายน 2563 จำนวน 4 ครั้ง คิดเป็น 5.26% และ 3.38% ของผู้ป่วยที่ได้รับการแทงเส้นให้สารน้ำหรือ On NSS lock ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงหากพบ Phlebitis ที่มีระดับความรุนแรง 3-4 จึงเห็นควรร่วมกันกำหนดวิธีการปฏิบัติในการดูแลเพื่อป้องกันการเกิด Phlebitis โดยให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อช่วยลดภาวะแทรกซ้อนและการรักษาที่ไม่จำเป็นให้กับผู้ป่วย”	
คุณรัชกร โฉมเล็ก	แสดงความคิดเห็น “การเปิดเส้นเพื่อ On NSS lock หรือให้สารน้ำ ควรเริ่มจากการเลือกตำแหน่งการแทงเข็ม ไม่ควรอยู่ตามข้อพับหรือบริเวณที่มีการเคลื่อนไหวบ่อยเพราะอาจทำให้มีการเลื่อนหลุด หรือระคายเคืองจนเกิดการอักเสบ”	-การเลือกตำแหน่งการแทงเข็มที่เหมาะสม
คุณชไมพร เกิดแก้ว	แสดงความคิดเห็น “การทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะแทงเข็มต้องเช็ดทำความสะอาดประมาณ 15-20 วินาทีหรือถ้าสำลีที่ใช้เช็ดทำความสะอาดผิวหนังยังค้างอยู่ให้เช็ดจนกว่าจะสะอาด”	-การทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะแทงเข็มประมาณ 15-20 วินาทีหรือจนกว่าจะสะอาด
คุณอรุณี โศกกระชาย	แสดงความคิดเห็น “การทำความสะอาดผิวหนังจะใช้ 2%Chlorhexidine หรือ Alcohol pad ก็ได้ แต่สิ่งสำคัญคือต้องทำให้ผิวหนังบริเวณนั้นสะอาด	-ใช้ 2%Chlorhexidine หรือ alcohol pad เช็ดทำความสะอาดผิวหนัง

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learn)	เทคนิค/วิธีการ (Action)
คุณรุ่งฤดี ศรีลาศักดิ์	แสดงความคิดเห็น “กรณีแคสที่ต้องการเปิดเส้นเพื่อให้สารน้ำหรือให้ยาที่ไม่ใช่สารที่บรังสี หรือให้เลือดไม่ควรเลือก Jelco เบอร์ใหญ่เนื่องจากเป็นการเพิ่มโอกาสในการติดเชื้อ ควรเลือกเบอร์ 22 หรือ 24 ก็น่าจะเพียงพอ”	-การเลือกขนาดของ Catheter ที่เหมาะสม
คุณภริตภรณ์ หาฝ่ายเหนือ	แสดงความคิดเห็น “หลังการแทงเข็มควรใช้ Tegaderm ในการยึดติด Catheter กับผิวหนังเพื่อให้มองเห็นและง่ายต่อการประเมินผิวหนังบริเวณรอบ ๆ ว่ามีการอักเสบ บวม แดงหรือไม่”	-เลือกใช้ Tegaderm ในการยึด Catheter ติดกับผิวหนัง
คุณจริยาพร ศารัตน์	แสดงความคิดเห็น “เขียนวันหมดอายุหรือวันครบเปลี่ยนตำแหน่ง Site IV กำกับไว้เพื่อง่ายต่อการจดจำและการประเมิน”	-เขียนวันครบกำหนดเปลี่ยน Site IV กำกับทุกครั้ง
คุณมาริษา วันหวัง	แสดงความคิดเห็น “การให้ยาที่มีความเข้มข้นสูงหรือยาที่เสี่ยงต่อการเกิด Extravasation ต้องมีการประเมิน Site IV บ่อยขึ้น”	-การประเมิน Site IV เมื่อได้รับยาที่มีความเข้มข้นสูง
คุณกฤษณีย์ ลอนิ	แสดงความคิดเห็น “ในการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยหลังการรับเวรต้องมีการประเมิน Site IV ทุกครั้ง จะทำให้สามารถป้องกันการเกิด Phlebitis ในระดับรุนแรงได้”	-การประเมิน Site IV อย่างสม่ำเสมอ
คุณมาลี โกจันทร์ คุณพิมพ์พา เลี่ยมไต้	แสดงความคิดเห็น “ไม่พัน Cuff วัดความดันแขนข้างที่มี NSS lock หรือน้ำเกลือ ในผู้ป่วยที่ไม่มีข้อจำกัด เช่นงดหัตถการแขนข้างใดข้างหนึ่ง”	-หลีกเลี่ยงการทำหัตถการแขนข้างที่มี IV site
คุณนารีรัตน์ มุลเจริญ คุณนิตยา ทองเต็ม	แสดงความคิดเห็น “ช่วยประเมิน Site IV เมื่อเข้าทำหัตถการกับผู้ป่วย เช่นเช็ดตัว วัดสัญญาณชีพ	-ประเมินความผิดปกติของ Site IV และรายงาน

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learn)	เทคนิค/วิธีการ (Action)
	(ต่อ) หากมีการอักเสบ บวม แดง ร้อน หรือ เดือนหลุด รีบรายงานพยาบาลผู้ดูแล รับทราบ”	
	สรุป “ข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ จะนำมาจัดทำเป็นวิธีปฏิบัติให้กับบุคลากร ในหน่วยงานใช้ในการดูแลเพื่อป้องกันการ เกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ (Phlebitis) ต่อ ไป”	

6.สรุปความถี่ (ข้อมูลที่ได้มาจากข้อ 5.1 หรือ 5.2)

เรื่อง	จำนวนความถี่
การเลือกตำแหน่งการแทงเข็มที่เหมาะสม	1
การทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่แทงเข็มประมาณ 15-20 วินาทีหรือจนกว่าจะสะอาด	1
ใช้ 2%Chlorhexidine หรือ Alcohol pad ทำความสะอาดผิวหนัง	1
การเลือกขนาดของ Catheterที่เหมาะสม	1
เลือกใช้ Tegaderm ในการยึด Catheter กับผิวหนัง	1
เขียนวันครบเปลี่ยน Site IV กำกับทุกครั้ง	1
การประเมิน Site IV เมื่อได้รับยาหรือทุกครั้งที่มีการตรวจเยี่ยมผู้ป่วย	3
หลีกเลี่ยงการทำหัตถการแขนข้างที่มี IV site	1

7. Key Success Factor (ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ สรุปจากกระบวนการจัดการความรู้ในข้อ.6 (โดยเรียงจากความถี่ที่ได้จากข้อ 6 จากความถี่มากที่สุดไปหาน้อยสุด)

1. บุคลากรมีความตระหนักถึงผลข้างเคียงหรือผลกระทบที่จะเกิดกับผู้ป่วยบริการ ส่งผลให้เห็น
ความสำคัญของการประเมินเพื่อป้องกันการเกิด Phlebitis
2. ความรู้และประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติ
3. คู่มือวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อให้บุคลากรใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ตรงกัน

8. นวัตกรรมหรือสิ่งที่ได้จากการจัดการความรู้ (กรุณาแนบหลักฐาน)

คู่มือ

แผ่นพับ

และ มีการเผยแพร่ความรู้ผ่าน โปรแกรมหรือระบบต่างๆ..เมื่อวันที่..(ระบุ).....

เพื่อการตรวจสอบ (พร้อมปิ่นเอกสารแนบ หน้า website KM หน่วยงานมาด้วย)

คู่มือ

วิธีปฏิบัติการดูแลป้องกันการเกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ (Phlebitis)

คำจำกัดความ

หลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ (Phlebitis) หมายถึง การอักเสบของหลอดเลือดดำบริเวณที่ให้สารน้ำ/เลือด/ส่วนประกอบของเลือด และยา มีลักษณะปวด บวม แดง ร้อน คลำเส้นเลือดดำจะได้อรอยุนูนบริเวณที่แทงเข็ม หรือคลำเส้นเลือดดำได้เป็นเส้นแข็งเหนือตำแหน่งที่แทงเข็ม

การแบ่งระดับความรุนแรง (Phlebitis scale)

Grade	Clinical criteria
0	ไม่มีอาการแสดงทางคลินิก (no clinical symptom)
1	แดงรอบรอยเข็มร่วมกับมีอาการปวดหรือไม่ปวดก็ได้ (Erythema at access site with or without pain)
2	ปวดรอบรอยเข็มพร้อมกับแดง และ/หรือบวม (Pain at access site , Erythema , Edema or both)
3	ปวดรอบรอยเข็มพร้อมกับแดง และ/หรือบวม มีรอยแดงเป็นทางคลำได้หลอดเลือดแข็ง (มากกว่าหรือเท่ากับ 1 นิ้ว) (Pain at access site , Erythema , Edema or both streak formations , palpable venous cord (1 in or shorter))
4	ปวดรอบรอยเข็มพร้อมกับแดง และ/หรือบวม มีรอยแดงเป็นทางคลำได้หลอดเลือดแข็ง ยาวมากกว่า 1 นิ้ว อาจมีหนองไหลออกมา (Pain at access site, Erythema, Edema or both streak formations, palpable venous cord (longer than 1 in), purulent drainage)

ประเภท แบ่งเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. Mechanical Phlebitis (irritation by catheter)

- สาเหตุ - Catheter มีขนาดใหญ่กว่าหลอดเลือดดำ
- ใส่ Catheter ใกล้เคียงบริเวณข้อต่อหรือ Catheter ถูกผนังหลอดเลือดดำเมื่อมีการเคลื่อนไหว

2. Chemical Phlebitis (irritation by IV medication or fluid)

- สาเหตุ - ความเป็นกรด-เบสของสารละลาย
- การให้สารละลายที่เร็วเกินไป

3. Bacterial or suppurative Phlebitis (irritation by bacterial toxin)

- สาเหตุ - การใส่ Catheter โดยไม่ใช้หลักปราศจากเชื้อ
- ยาหรือสารละลายมีการปนเปื้อน
- ระยะเวลาในการลงเข็ม

ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำอักเสบ

1. การใส่สาย Catheter : การขาดทักษะในการใส่ Catheter, ตำแหน่งที่ผิดๆ, ชนิดของวัสดุที่ปิดแผล, ตำแหน่งที่ใส่มากกว่าหนึ่งตำแหน่ง, หน่วยงานที่ใส่สารละลายทางหลอดเลือดดำ เช่น ห้องฉุกเฉิน, ห้องผ่าตัด, อายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์ : ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. เวลาที่ค้างเข็ม : ถ้ามีภาวะหลอดเลือดดำอักเสบเกิดขึ้นมักเกิดจากการใส่ Catheter มากกว่า 72 ชั่วโมง
3. สภาพของผู้ป่วย : อายุมากกว่า 60 ปี, การวินิจฉัยโรค เช่น โรคเบาหวาน การติดเชื้อ การทำงานของระบบไหลเวียนเลือด
4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องยา : pH, Osmolarity, อัตราในการให้สารละลาย, ความถี่ในการให้สารละลาย

แนวปฏิบัติ

การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันการเกิดภาวะหลอดเลือดดำอักเสบ

1. ในการเริ่มต้นที่จะให้ยาหรือสารละลายควรปฏิบัติโดยใช้หลัก aseptic technique มีการศึกษาพบว่า การล้างมือก่อนการให้สารละลายทางหลอดเลือดดำเป็นการช่วยลดอัตราการติดเชื้อได้
2. เลือกตำแหน่งที่แทงเข็ม โดยหลีกเลี่ยงบริเวณข้อพับและแขนขาที่อ่อนแรง ควรเลือกตำแหน่งบริเวณ arm, back of the hand, antecubital fossa, forearm and wrist ตามลำดับ
3. เลือก catheter ที่เหมาะสม โดยเลือก catheter ที่มีขนาดเล็กกว่าเส้นเลือด
4. ให้ทำความสะอาดบริเวณที่แทง catheter โดยใช้ 70% Alcohol เช็ดซ้ำ 3 ครั้งก่อนแล้วทำความสะอาดโดยการเช็ดบริเวณผิวหนังด้วย 2% Chlorhexidine in 70% Alcohol 15 วินาที รองนระเหยแห้งจากนั้นใช้ Tegaderm ในการยึดติด catheter กับผิวหนัง เพื่อให้สังเกตบริเวณที่แทงเข็มว่ามีภาวะบวม แดง ร้อนหรือไม่ และให้เขียนวันที่ครบกำหนดเปลี่ยนติดไว้ด้วย
5. เวลาที่เปลี่ยนตำแหน่งแทงเข็มให้เปลี่ยนเมื่อมีข้อบ่งชี้ ได้แก่ ปวด บวม แดง ร้อน แต่ถ้าครบ 3 วัน เปลี่ยน tegaderm แล้ว dressing แผลด้วย 2% Chlorhexidine in 70% Alcohol ปิดทับด้วย Tegaderm และเขียนวันที่ครบเปลี่ยนติดไว้ด้วย
6. ในการบริหารยาที่มีความเข้มข้นสูง ได้แก่ Cloxacillin, Vancomycin เป็นต้น ควรเลือกตำแหน่งหลอดเลือดที่มีขนาดใหญ่เนื่องจากมีเลือดไหลเวียนได้ดี หากยังเกิดปัญหาการเกิดภาวะหลอดเลือดดำอักเสบ ควรพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ อัตราการไหลของสารละลาย ระยะเวลาในการให้ยาหรือสารละลาย

ในกรณีที่ให้ยา Antibiotic หลายชนิด ต้องมีการใช้ NSS push ก่อนและหลังการให้ยาแต่ละชนิด เป็นต้น มีการศึกษาพบว่า การให้ยาโดยการหยดเข้าเส้นเลือดดำช้า ๆ จะช่วยลดภาวะการเกิดหลอดเลือดดำอักเสบ

7. ต้องมีการตรวจดูตำแหน่งการแทงเข็มอย่างน้อยยวาระ 1 ครั้ง

8. หากพบภาวะหลอดเลือดดำอักเสบให้บันทึกในใบประเมินภาวะหลอดเลือดดำอักเสบทุกครั้งและให้การพยาบาลตามระดับ และอาการของภาวะหลอดเลือดดำอักเสบ

9. ผลจากการดำเนินการทำกิจกรรม KM

-เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การทบทวนวิธีการปฏิบัติและการอัปเดตความรู้ใหม่ของบุคลากรในหน่วยงาน

-มีวิธีการปฏิบัติในการดูแลป้องกันการเกิดภาวะหลอดเลือดดำอักเสบส่วนปลาย (Phlebitis) เพื่อให้บุคลากรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ

-ลดภาวะแทรกซ้อนให้กับผู้รับบริการ

10. สรุปผลการนำเทคนิคไปปฏิบัติใช้

-บุคลากรใหม่ที่ประสบการณ์น้อยสามารถนำวิธีการปฏิบัติที่เกิดจากการจัดการความรู้ในครั้งนี้ไปใช้ประกอบการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันการเกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบได้

-อุบัติการณ์การเกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบลดลง และไม่เกิดในระดับที่รุนแรงเนื่องจากการประเมินได้ในระดับเริ่มต้นของการเกิด

-ผู้รับบริการปลอดภัย

-บุคลากรมีความมั่นใจในการให้การพยาบาล

11. After Action Review (AAR)

1. ท่านสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาหน่วยงานของท่านได้อย่างไร

-พัฒนาการดูแลผู้ป่วยในหน่วยงานไม่ให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ (Phlebitis) ในระดับรุนแรง

-ลดอุบัติการณ์ความเสี่ยง

2. ท่านสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาองค์กรได้อย่างไร

-พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการพยาบาล

-ลดการรักษาที่อาจเพิ่มขึ้นจากภาวะแทรกซ้อนที่สามารถป้องกันได้

-สามารถนำวิธีการปฏิบัตินี้ไปใช้ในหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีปัญหาเดียวกันได้

12. ภาพประกอบการทำกิจกรรม

.....
(นางสาวสายรุ้ง ดีนก)

หัวหน้างานการพยาบาลพิเศษ 11/1